เรื่อง จากเมืองกล้วยไข่ หรือจะกลายเป็น ทุเรียนศิลาแลง การเปลี่ยนผ่านทางการเกษตรของจังหวัดกำแพงเพชร ที่กำลังเกิดขึ้นเงียบ ๆ

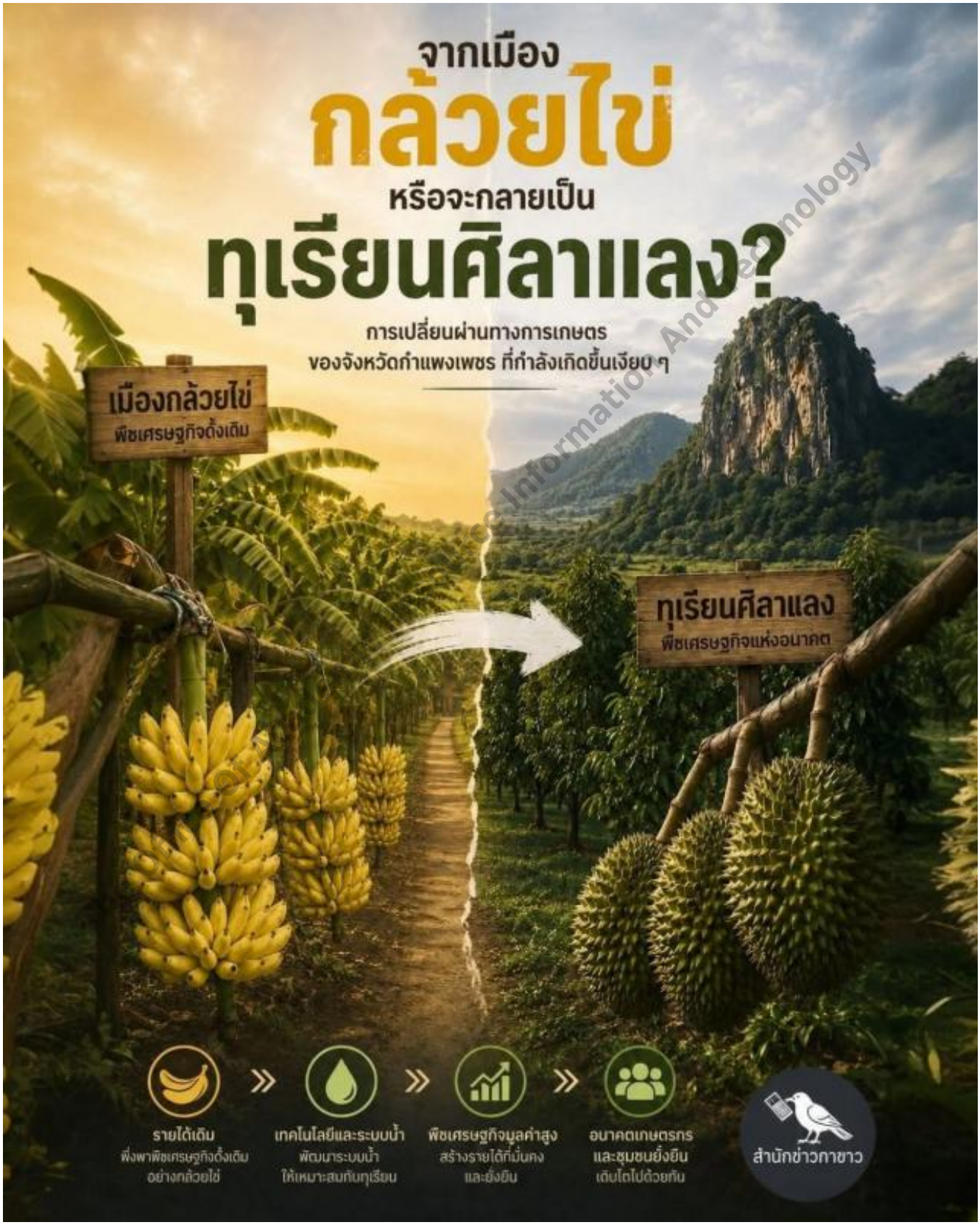

รายละเอียด

การเกิดขึ้นของสวนทุเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร จึงไม่ใช่เพียงการเปลี่ยนชนิดพืชเศรษฐกิจ หากแต่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และภูมิศาสตร์การเกษตรของจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา เริ่มมีข้อมูลปรากฏมากขึ้นว่า พื้นที่หลายแห่งของกำแพงเพชร โดยเฉพาะเขตอำเภอคลองลาน โกสัมพีนคร และพื้นที่เชิงเขาบางส่วน เริ่มมีการปลูกทุเรียนในระดับจริงจัง ทั้งในลักษณะสวนทดลอง สวนเชิงพาณิชย์ และการลงทุนขนาดใหญ่ สิ่งที่น่าสนใจคือ เดิมทีทุเรียนไม่เคยถูกมองว่าเป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของกำแพงเพชร

จาก “ปลูกไม่ได้” สู่ “เริ่มปลูกจริง”

หลักฐานจากข่าวท้องถิ่นและสื่อกระแสหลักหลายแห่ง สะท้อนว่า ในระยะแรกของการปลูกทุเรียนในกำแพงเพชร ชาวบ้านจำนวนไม่น้อยมองว่าเป็นเรื่อง “ผิดธรรมชาติพื้นที่” รายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เคยนำเสนอเรื่องราวของ “ลุงฮุย” เกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ตัดสินใจนำพันธุ์ทุเรียนจากภาคตะวันออกเข้ามาปลูกในพื้นที่ของตน แม้จะถูกมองว่าเป็นความเสี่ยงสูงในเวลานั้น ในรายงานดังกล่าว ระบุว่า ช่วงแรกหลายคนมองว่าทุเรียนไม่น่าจะสามารถเติบโตได้ในสภาพพื้นที่ของกำแพงเพชร แต่เมื่อเวลาผ่านไป ต้นทุเรียนกลับสามารถให้ผลผลิตจริง จนกลายเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกษตรกรรายอื่นเริ่มสนใจพืชชนิดนี้มากขึ้น

กรณีดังกล่าวถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะสะท้อนให้เห็น “การทดลองของเกษตรกรรายย่อย” ซึ่งมักเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางเกษตรในหลายพื้นที่ของไทย แม้ในระยะแรกจะยังไม่มีหน่วยงานใดประกาศสนับสนุนอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อมีผลผลิตเกิดขึ้นจริง ความเชื่อเดิมที่ว่า “กำแพงเพชรปลูกทุเรียนไม่ได้” ก็เริ่มสั่นคลอนลง

“คลองลาน” กับภูมิประเทศที่ต่างจากภาพจำเดิมของกำแพงเพชร เมื่อกล่าวถึงกำแพงเพชร ภาพจำของคนจำนวนมากมักเป็นพื้นที่ราบลุ่มและอากาศร้อนแห้ง อย่างไรก็ตาม ด้านตะวันตกของจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอคลองลาน กลับมีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างออกไป พื้นที่จำนวนมากอยู่ใกล้แนวป่าเขาและอุทยานแห่งชาติคลองลาน ซึ่งเชื่อมต่อกับผืนป่าตะวันตกของประเทศ

ภูมิประเทศลักษณะนี้ส่งผลให้บางพื้นที่มีความชื้นสูงกว่า อุณหภูมิต่ำกว่าเขตเมือง มีแหล่งน้ำจากภูเขา และดินที่ระบายน้ำได้ดี

ปัจจัยเหล่านี้เริ่มถูกศึกษาอย่างจริงจังในงานวิจัยด้านภูมิสารสนเทศของนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์พื้นที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน จังหวัดกำแพงเพชร ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์” ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้านดิน ความลาดชัน แหล่งน้ำ เขตชลประทาน และการใช้ที่ดินร่วมกัน ผลการศึกษา

The Office of Academic Resource Information And Technology

พบว่า พื้นที่เหมาะสมระดับสูงต่อการปลูกทุเรียนจำนวนมาก กระจุกตัวอยู่ในเขตอำเภอคลองลาน โดยเฉพาะตำบลคลองลานพัฒนาและพื้นที่ใกล้แนวภูเขา งานวิจัยยังชี้ว่า แม้จังหวัดกำแพงเพชรจะมีพื้นที่บางส่วนที่ไม่เหมาะต่อการปลูกทุเรียน เช่น พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากหรือดินที่ระบายน้ำไม่ดี แต่ก็มีอีกหลายพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงกว่าที่เคยเข้าใจกันในอดีต

จาก “สวนทดลอง” สู่ “สวนระดับหลายพันต้น”

เมื่อผลผลิตเริ่มปรากฏ และราคาทุเรียนในตลาดมีแนวโน้มสูงขึ้น การปลูกทุเรียนในกำแพงเพชรจึงเริ่มขยับจากสวนทดลองขนาดเล็ก ไปสู่การลงทุนในระดับใหญ่ สื่อท้องถิ่นของกำแพงเพชร เคยรายงานถึงสวนทุเรียนขนาดใหญ่ในพื้นที่อำเภอโกสัมพีนคร ซึ่งมีการปลูกทุเรียนกว่า 4,000 ต้น บนพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่า การปลูกทุเรียนในจังหวัดไม่ได้เป็นเพียงกระแสระยะสั้นอีกต่อไป แต่เริ่มถูกมองเป็น “การลงทุนระยะยาว” สวนขนาดใหญ่เหล่านี้มักมีการลงทุนด้านระบบน้ำอย่างจริงจัง เนื่องจากข้อจำกัดสำคัญของกำแพงเพชรคือฤดูแล้งที่ยาวนานกว่าพื้นที่ปลูกทุเรียนดั้งเดิมในภาคตะวันออก หลายสวนจึงต้องพัฒนาระบบสปริงเกลอร์ ระบบน้ำหยด สระกักเก็บน้ำ และระบบบริหารจัดการน้ำทั้งสวน สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่า “ทุเรียนกำแพงเพชร” เป็นผลผลิตของเกษตรสมัยใหม่ ที่อาศัยทั้งเทคโนโลยี เงินลงทุน และองค์ความรู้ทางวิชาการร่วมกัน

“ทุเรียนศิลาแลง” : การสร้างชื่อใหม่ของผลไม้จากเมืองกำแพง

ในระยะหลัง เริ่มมีสื่อบางแห่งใช้คำว่า “ทุเรียนศิลาแลง” เพื่อกล่าวถึงทุเรียนจากพื้นที่กำแพงเพชร รายงานของสื่อไทยพีบีเอสภาคเหนือ เคยนำเสนอเรื่องราวของสวนทุเรียนในจังหวัด พร้อมอธิบายว่าลักษณะดินศิลาแลงและภูมิประเทศเฉพาะของพื้นที่ อาจส่งผลต่อรสชาติและคุณภาพของผลผลิต แม้คำว่า “ทุเรียนศิลาแลง” จะยังไม่ใช่ชื่อทางการในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI (Geographical Indication) แต่แนวคิดดังกล่าวสะท้อนความพยายามสร้าง “อัตลักษณ์สินค้าเกษตร” แบบเดียวกับที่หลายจังหวัดเคยประสบความสำเร็จมาแล้ว เช่น ทุเรียนนนท์ ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ หรือทุเรียนหลงลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ในกรณีเหล่านั้น พื้นที่ไม่ได้ขายเพียงผลไม้ แต่ขาย “ภูมิประเทศและเรื่องราวของพื้นที่” ไปพร้อมกัน กำแพงเพชรเองก็อาจกำลังเดินอยู่บนเส้นทางเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงของ “ภูมิทัศน์เกษตร”

ในอดีต จังหวัดกำแพงเพชรมีภาพจำด้านพืชเศรษฐกิจอย่างกล้วยไข่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด และนาข้าว แต่การเพิ่มขึ้นของสวนทุเรียนกำลังสะท้อนว่า ภาคการเกษตรของจังหวัดเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เกษตรกรจำนวนหนึ่งเริ่มหันมาปลูกพืชมูลค่าสูงมากขึ้น ขณะเดียวกัน ตลาดจีนและราคาทุเรียนที่เติบโตต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ก็กลายเป็นแรงจูงใจสำคัญ ข้อมูลจากหน่วยงานด้านเกษตรของจังหวัด ยังสะท้อนว่า ภาครัฐเริ่มให้ความ

The Office of Academic Resource Information And Technology

สนใจกับสถานการณ์ผลผลิตทุเรียนและการบริหารจัดการสวนมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุเรียนเริ่มมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจเกษตรของจังหวัดแล้วในระดับหนึ่ง

คำถามสำคัญที่ยังต้องติดตาม แม้การขยายตัวของสวนทุเรียนในกำแพงเพชรจะเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ แต่ก็ยังมีคำถามสำคัญอีกจำนวนมาก เช่น การใช้น้ำในสวนทุเรียนจะกระทบต่อพื้นที่เกษตรเดิมหรือไม่ พื้นที่ปลูกจะขยายเพิ่มขึ้นอีกมากเพียงใด สภาพอากาศที่ร้อนขึ้นจะกระทบต่อผลผลิตหรือไม่ และกำแพงเพชรจะสามารถสร้าง “ชื่อเสียงด้านทุเรียน” ได้จริงหรือไม่ในระยะยาว คำถามเหล่านี้ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดในปัจจุบัน แต่สิ่งหนึ่งที่เริ่มเห็นชัดขึ้นเรื่อย ๆ คือ ทุเรียนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์เกษตรจังหวัดกำแพงเพชรไปแล้ว แล้วคุณล่ะเคยลองชิม "ทุเรียนศิลาแลง" แล้วหรือยัง

คำสำคัญ : ทุเรียนศิลาแลง กำแพงเพชร เมืองกล้วยไข่ เกษตรไทย สำนักข่าวกาขาว

ที่มา : สำนักข่าวกาขาว

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2026-07-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2413&code_db=610001&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology